

gode minder, og de har unægtelig deres store historiske værdi. Som politisk skikkelse kommer I. P. Nielsen dog derved ikke helt til sin ret; men for den, der engang vil skrive om ham på godt og ondt, er de lyse sider at finde her.

Troels Fink.

Beretning til Folketinget afgivet af den 1950 nedsatte kommission. XIV. De tyske mindretal under besættelsen. 199 s. Bilag til samme, bind 1—2. 1055 s. (Schultz, 1953).

Det mærkes hurtigt, at den parlamentariske kommissions sidste beretning er tilvejebragt ved en faghistorikers — landsarkivar Johan Hvidtfeldts — bistand. Den erfarne arkivmands fortrolighed med editionsprincipper og med behandling af dokumenter i det hele taget kommer tydeligt til udtryk i udvalg, noteapparat og i stoffets tilrettelægning; blot en ting som fortegnelsen over de tyske institutioner og de biografiske oplysninger om rigstyske og folketyske personer viser historikerens sans for det nødvendige, man kunne have ønsket tilsvarende hjælpemidler i kommissionens tidligere beretninger.

Beretningens forfatter er også Johan Hvidtfeldt. Dens formål er på grundlag af dokumenterne at konstatere, hvad der skete inden for det tyske mindretal under besættelsen, derimod ikke at forklare, hvorfor det skete. En sådan beretning bliver let tør og skematisk, men det er undgået her. Stilen er levende, uden at dens neutrale karakter går tabt, i det hele er det fængslende læsning. De afstukne rammer har dog forbudt, at det er mindretallets historie, der er skrevet: en del årsagssammenhænge kan man nok selv klarlægge, men meget trænger dog til en nøjere bearbejdelse, ligesom man jo må savne danske myndigheders og danske politikeres forholdsregler over for de tysksindedes politik; en del om dette vil man imidlertid kunne finde i A. Svenssons »Dansk samråd. Et bidrag til sønderjysk historie før og under den tyske besættelse« (Sønderjyske årbøger 1951).

Begivenhederne, som beretningen og dokumenterne fortæller om, vil være kendt fra dagspressens omtale af udgaven, og de skal derfor ikke fremdrages her, hvor hensigten er at henlede den historisk interesseredes opmærksomhed på, at den parlamentariske kommissions sidste beretning indtager en særstilling ved dens udformning og ved at være et arbejde, der for en stor del kan stå alene. Man kunne ønske, at kommissionen allerede på et tidligere tidspunkt havde søgt historikernes bistand ved arbejdets tilrettelægning. Det kunne da også være, at man i visse retninger til gavn for overskueligheden havde forladt den slaviske hof- og statskalenderdisposition, nu er det blot at håbe, at man, da det store arbejde er gjort og de mange penge ofret, vil øge de mange binds anvendelighed fremover ved udgivelse af et godt registerbind.

Vagn Dybdahl.

D. Yde-Andersen: Bornholmere og andre gamle Ure. 91 s. + 60 ill. (Borgens Forlag 1953).

Hvis man hidtil har ønsket oplysninger om de danske ures historie, har man været henvist til Bering Liisbergs gamle bog fra 1908 om »Urmagere og Ure i Danmark«, men den havde iøjnefaldende mangler, og man kan derfor med sandhed bruge det forslidte udtryk, at D. Yde-Andersen ved sin nye afhandling har afhjulpet et savn. Udmærkede illustrationer og udførlige lister over hoved-